

Hjärnkrafts medlemsregister - logga in på "Mina sidor" hos Hjärnkraft och uppdatera dina uppgifter.

HJÄRNKRAFT

Nr. 1 2017

Utges av Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft

www.hjarnkraft.se

Hjärnskaderehabilitering

Isabelle
– trefaldig strokeövervinnare

**På Alvikstrands-
skolan får elever
en ny chans**

Ansvarig utgivare

Maria Lundqvist-Brömster

Chefredaktör

Kerstin Orsén

Redaktionskommitté

Maria Lundqvist-Brömster,
Johan Beckman,
Pia Delin Stadig

Grafisk form & layout

Kerstin Orsén

Omslag

Isabelle Falck

Foto: Kerstin Orsén

Adress

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
Nybohovsgränd 12, 1 tr
117 63 Stockholm

Telefon: 08-447 45 30

E-post: info@hjärnkraft.se

Hemsida: www.hjärnkraft.se

Tidningen utkommer

med 4 nummer per år.

	deadline	utgivning
nr 1	23/1	7/3
nr 2	6/4	9/6
nr 3	28/8	9/10
nr 4	3/11	12/12

Prenumerationspris

250 kronor per år.

Medlemsavgift:

Enskild 220 kronor/år.

Familj (på samma adress)

340 kronor/år.

Postgiro: 90 05 07-5

Hjärnskadefonden,

90-konto för insamling:

PG 90 05 07-5

Tryck

GL-tryck, Kristianstad 2017.

ISSN 1651-5714

Kopiera gärna artiklar och citera ur tidningen
men ange alltid källa.

Var finns helheten?

Maria Lundqvist-Brömster

När ni tar del av detta har förbundsstyrelsen haft sitt andra möte för terminen. Jag har även deltagit på Funktionsrätt Sveriges kongress i dagarna två. Det nya namnet Funktionsrätt Sverige klubbades och en ny hemsida lanserades. Funktionsrätt Sverige firar 75-års jubileum i år vilket uppmärksammades med speciellt inbjudna gäster. Kronprinsessan Victoria medverkade på detta firande.

Kongressen tog beslut om fem prioriterade områden för 2017-2018, vilka är; inkluderande samhällsstyrning som handlar om vikten av en inkluderande samhällsplanering som ska utgå från människors olikheter, och skapa en långsiktigt hållbar utveckling. Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhällets alla delar och garanteras ett skydd mot diskriminering i alla sammanhang. Övriga prioriterade områden är jämlik hälsa och vård efter behov, arbete och tryggad försörjning, barn, familj och fungerande utbildning samt återupprätta LSS intentioner.

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft var medskribenter på två motioner, den ena handlade om E-hälsa. Motionen blev väl mottagen av styrelsen som uttryckte att man kommer att fortsätta att driva frågan under kommande kongressperiod då det är en aktuell och prioriterad fråga för Funktionsrätt Sverige. Hjärnkraft var även medskribent på en motion om folkhögskolorna, en mycket angelägen motion med anledning av att folkhögskolorna fått allt sämre ekonomiska förutsättningar. Det påverkar de långa linjerna för personer med funktionsnedsättningar då dessa kurser är mer kostnadskrävande än andra. Motionen blev bifallen.

Illustration: Dreamstime.

Glöm inte cykelhjälmen i sommar.

Regeringen har i dagarna avlämnat en proposition för en ny funktionshinderspolitik, "Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken". I och med det gick Hjärnkraft ut med ett pressmeddelande med budskapet att det är dags att gå från ord till handling.

Vi välkomnar regeringens nya mål för funktionshinderspolitiken där man fastslår att all politik ska ha sin utgångspunkt i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, men att det nu krävs krafttag på alla områden för att synliggöra behoven hos personer med förvärvat hjärnskada och deras anhöriga. Vi skriver att kunskap finns, det behövs inte mer utredningar.

Min reflektion för övrigt kring den nya funktionshinderspolitiken som nu regeringen skickar till riksdagen, är att det känns minst sagt märkligt att man hänvisar till FN:s konvention samtidigt som LSS och rätten till assistans försämrats dagligen. Var finns helheten?

Sommaren närmar sig med stormsteg och Hjärnkraft kommer även detta år att vara i Almedalen. Besök oss gärna, se program på sidan 36.

Vi, Hjärnkraft, ska fortsättningsvis visa på handlingskraft och vara aktiva i opinionsarbetet för att stå upp för våra rättigheter. Som ni alla vet så måste vi hjälpas åt i det arbetet. Tillsammans blir vi starka.

Till sist vill jag önska er alla en riktigt skön sommar!

Ett liv som räddas ska också levas!

Maria Lundqvist-Brömster
Förbundsordförande

Innehåll

02 Ledaren

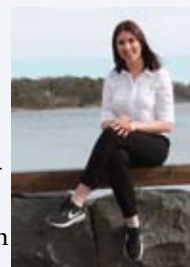
Hjärnkrafts ordförande har ordet.

04 Debatt

Stödinsatser krävs för trafikoffre och trafikskadade.

06 Isabelle

Beskriver hjärnskaderehabiliteringen i Australien, där hon fick sin andra och tredje stroke.

10 En ny chans...

för barn och unga med förvärvat hjärnskador erbjuds på Alvikstrandsskolan.

Där familjen Bostig från Jönköping varit.

16 Barnens situation

Det krävs mer utbildning.

19 Anhöriga tvingas leta efter stöd

Hjärnkraft på Anhörigriksdagen.

20 Modernisera LSS

gamla uttryck behöver rensas ut.

24 Fokus på medlemmar

Rosalie Gnipe om arbetet i styrelsen.

26 Modellprojektet

I en ny fas.

29... Landet runt

32 Sommarkrysset

34 Boktips

>>> Debatt <<<

Trafikdöden 2.0 - Stödinsatser krävs för trafikoffer och trafikskadade

8 165 personer har dödats på vägarna i Sverige sedan Nollvisionen infördes 1997 fram till 2015. 68 649 personer har skadats svårt under perioden. Hastigheten dödar och kommer att fortsätta att orsaka förluster.

Det är nu hög tid för en nationell samling för ökade stödinsatser för alla de som drabbas av trafikskadorna. Vi får inte lov att låta folkhälsoproblemet skena iväg mer nu. Det skriver Jörgen Lundälv, docent i trafikmedicin vid Umeå universitet och docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet.

Text:

Jörgen Lundälv

Jorgen.Lundalv@socwork.gu.se

S om medborgare och daglig bilist upplever jag tydligt att hastigheterna i trafiken har ökat samtidigt som riskerna ökar med korta avstånd mellan fordon. Detta påverkar mig som trafikskadeforskare.

Nollvisionen antogs av Sveriges riksdag år 1997. Strävan och engagemanget i denna reform är att nedbringa trafikskador med dödlig utgång och svåra personskador. Men inget sker utan insatser. Och insatser har gjorts och görs ständigt inom transportsystemet. En utvidgning av nollvisionen till nollvisionen 2.0 kommer inom kort att lanseras med förstärkt skydd för oskyddade trafikanter.

När man läser regeringens proposition 1996/97:137 "Nollvisionen och det trafik-säkra samhället" som daterades 22 maj 1997 finns det bara några få organisationer bland remissinstanserna som tillhör funktionshinderorganisationer och patientföreningarna i landet. HSO, Riksförbundet för trafik- och polioskadade, Riksföreningen för rehabilitering av skullskadade (Hjärnkraft) hade lämnat synpunkter.

Idag borde funktionshinderrörelsen och samtliga patientföreningar bli inbjudna till att delta mer i det fortsatta arbetet med nollvisionen. På så vis kan arbetet stärkas och bli trovärdigt med såväl förebyggande insatser som omhändertagandet av de trafikskadade och förbättringar i närståendes situation.

Sedan födelsen av nollvisionen har ett stort antal människor dödats på vägarna, de senaste 19 åren har totalt 8 165 personer dödförklarats. Totalt 68 649 personer har fått svåra personskador i krascher på vägarna under perioden vilket motsvarar befolkningen i en medelstor stad i Sverige.

Trafikdöden 2.0

Snart lanserar Trafikverket nästa steg i nollvisionsandan och det handlar om nollvisionen 2.0. Men den dödliga utvecklingen fortsätter trots detta. Finns det några kritiska röster om denna utveckling?

Det sammanräknade dödstalet i trafiken de senaste åren skulle kunna ses som en stor katastrofsiffra. Mycket kan vridas och vändas med statistik och procentenheter. Men fakta kvarstår: 8 165 begravningar under perioden och ohyggliga förluster som drabbat tusentals anhöriga, arbetskamrater, vänner och bekanta.

Helt klart är att sorgen och förlusterna efter trafikdöden i Sverige är kännbara på alla nivåer och berör alla områden såväl sjukvården, kyrkan som det sociala arbetet.

"Solidariska handlingar"

Risker, skador och död handlar om kollektiva problem som kräver "solidariska handlingar" står att läsa i regeringens proposition som undertecknades av dåvarande statsminister Göran Persson. I propositionen

Jörgen Lundälv är docent i trafikmedicin vid Umeå universitet och docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet.

Foto: Göteborgs universitet.

Foto: Dreamstime.

står följande: "Många motsätter sig generella åtgärder som sker i syfte att förbättra trafiksäkerheten, såsom t.ex. lägre hastighet. Attityderna till hastighet skiljer sig högst väsentligt mellan män och kvinnor, där kvinnorna har en klart mer positiv attityd till hastighetssänkningar".

Sedan dess har hastigheten och den sociala accelerationen i samhället knappast minskat. Vi är mer stressade och är alla en del av vår tids samtidskrympning där allt mer ska åstadkommas och hinnas med. En ohållbar utveckling för nollvisionen på lång sikt. Vi vet vart detta kommer att leda oss.

Påfrestningarna på nollvisionen kommer att bli mycket större framöver än någonsin tidigare. Uttrycket "Hastigheten dödar" vet alla. Ändå låter vi denna utveckling fortsätta. Kvinnors medvetenhet och inställning till ett lugnare tempo borde vara en ledstjärna i det fortsatta arbetet med trafiksäkerheten. Samtidigt vet vi att kvinnor i

arbetslivet och samhällslivet i stort är utsatta för mycket stress.

Vi måste nu tänka långsiktigt. När nollvisionen antogs stod det i propositionen att läsa: "Regeringen anser att det från en etisk utgångspunkt inte kan accepteras att människor dödas eller skadas allvarligt i samband med förflyttningar inom vägtransportsystemet".

Jag menar att det nu behövs en nationell samling om trafikskadorna och hur omhändertagandet (såväl akut krisstöd, psykosocialt omhändertagande, vård och rehabilitering) av drabbade och närstående ska organiseras och prioriteras.

Här måste funktionshinderrörelsen och patientföreningarna involveras så att alla tillsammans långsiktigt kan arbeta för att minska skadeverkningarna. Deras röster måste bli starkare och den kunskap och erfarenhet som finns måste tas tillvara i det fortsatta arbetet. ■

"Det behövs en nationell samling om trafikskadorna och hur omhändertagandet av drabbade och närstående ska organiseras och prioriteras".

ANNONS

Misa Liljeholmen erbjuder arbetsinriktad verksamhet för dig som förvärvat en hjärnskada i vuxen ålder.

"Misa har varit ett bra stöd för mig efter skadan. Jag rekommenderar verkligen Misa!"

Lena Boström deltagare

☎ 08-669 01 60

liljeholmen@misa.se

www.misa.se

Hjärnskaderehabilitering

Isabelle

– trefaldig strokeövervinnare

Isabelle Falck kallar sig strokeövervinnare, hon har redan haft stroke tre gånger trots att hon bara är 27 år. Hjärnkraft har träffat henne för att tala om likheter och skillnader i hjärnskaderehabilitering i Sverige och i Australien där hon fick två hjärnblödningar.

Text: Kerstin Orsén
kerstin.orsen@hjärnkraft.se

Isabelle Falck har övervunnit stroke tre gånger. En medfödd missbildning i hjärnstammen upptäcktes vid första stroke i Sverige, sedan fick hon stroke ytterligare två gånger i Australien.

Ändå har hon lyckats vända det till något positivt. Hon har grundat företaget Kindnessfood och är bland annat ute och föreläser för att inspirera till en grönare värld och ett snällare samhälle.

I maj 2013 tappade Isabelle Falck känseln i händerna och blev extremt trött. Men Isabelle söker inte vård i första taget så det tog tre dagar, då symtomen förvärrades och nådde hela armarna och ryggraden, innan hon kom in akut till Mölndals sjukhus.

– De gjorde en CT och skickade sedan hem mig. Jag kände att de inte tog mig på allvar. Min mamma jagade läkarna för att få ett besked och tjatade så att vi så småningom åkte in till Sahlgrenska där de gjorde en MR. Då fick jag veta att det var en hjärnblödning. Vi blev så chockade och visste inte vad vi

skulle fråga eller vilka rättigheter man har.

Isabelle skrevs ut efter tio dagar. Eftersom hon inte klarade att ta hand om sig själv fick hon flytta hem till sina föräldrar där hon sov och sov. Uppemot 20 timmar sömn varvades med någon timmes vakenhet. Rådet från läkarna var att vila och hoppas på att hjärntröttheten skulle försvinna efter sex månader.

Det är nu hon beslutar sig för att rensa ut skadliga ämnen ur sitt liv och börja leva mer hälsosamt. Kemikalier, som schampo, tvättmedel med mera, ersätts med så naturliga ämnen som möjligt. Hon har sedan tidigare varit inne på en grön livsstil. Kosten ändras till ännu mer hälsosam och ekologisk med mycket rawfood. Frukosten inleds med en smoothie på grönkål/spenat, banan, bär och gröna alger.

– Det ger den energi jag behöver på morgonen. Fortfarande känner jag av hjärntröttheten men jag blir bättre och märker snabbt om jag skippar morgonsmoothien. Jag har hittat en grönare och snällare livsstil som fungerar.

Efter cirka tre månader kände sig Isabelle någorlunda återställd, förutom hjärntröttheten och att känseln inte var tillbaka i fingrarna. Från rehabiliteringen hördes inget under den här tiden.

– Jag fick ingen rehabilitering alls i Sverige men kände att det ska nog gå – känseln kommer nog tillbaka.

”

De var väldigt snabba och tydliga, måna om att jag skulle förstå. De hade koll varje minut.”

KORTFAKTA om Isabelle Falck

Arbete: Driver Kindnessfood

Ålder: 27 år.

Skada: Stroke, tre gånger.

Familj: Sambo, mamma och bröder.

Vill förändra: Samhället - så att det blir snällare mot alla.

Vill utveckla: Företaget, nytt koncept för att göra större skillnad för fler personer.

Favoriträtt: Det varierar. Just nu en vegansk ekologisk, glutenfri lasagne med spenat och zucchini.

Motto: "Being kind is kind of a big deal".

Kopplar av med: Ljudböcker, yoga och matlagning.

Läser: Gärna på engelska – älskar Harry Potter. Läser om hållbar livsstil och hur vi kan minska svinnet.

Fritid: Vilar, umgås, planterar växter och försöker hitta vägar att hantera hjärntröttheten.

*"Being kind
is kind of a
big deal"*

Tillsammans med några kompisar flyttade Isabelle till Australien efter ett halvår för att arbeta och allt gick bra en tid.

– Sedan hände det vi inte trodde skulle hända. Jag tappade känslan igen i händerna, fick en extremt svår trötthet, huvudvärk och svår smärta. Nästa morgon hade jag tappat balanssinnet och måste hålla mig i väggarna för att inte ramla omkull.

Efter kontakt med sitt svenska reseförsäkringsbolag fick Isabelle rådet att kontakta Royal Melbourne Hospital.

– De tog in mig jättesnabbt, lyssnade på historiken, skickade mig på magnetröntgen och gjorde neurologiska tester. På kvällen fick jag besked att jag hade en ny pågående blödning i hjärnan. De var väldigt snabba och tydliga, måna om att jag skulle förstå. De hade koll varje minut.

Dagen efter flyttas Isabelle till den neurologiska intensivvården där hennes tillstånd försämrades under dagen. En ny magnetröntgen visar på fortsatt blödning.

– Fortfarande hade jag hopp, ganska naivt så trodde jag att det skulle gå som förra gången. Jag var inte rädd, men alla andra var rädda.

Nästa dag försämras hon ytterligare och tillståndet bedöms som kritiskt. Läkarna konstaterar att missbildningen är mycket ovanlig och att de inte kan säga varför den blöder. De gör också bedömningen att inga

Foto: Kerstin Orsén

Foto: Kerstin Orsén

Isabelles företag är beläget i Karlshamn med en fantastisk utsikt vid havet

“

*De såg
helsen och prio-
riterade det som
var viktigt för
mig”*

behandlingsmetoder eller mediciner kan hjälpa.

– Vi diskuterar redan nu alternativet att operera. Professorn i neurokirurgi förklarar att det går att operera men riskerna är stora, därför valde vi att se en operation som den absolut sista utvägen om tillståndet försämrades så drastiskt att jag inte skulle kunna överleva utan operation.

Känselbortfallet omfattar nu även ansiktet och synen har påverkats, ögonen hoppade upp och ner, symtomet kallas vertikal nystagmus. Sedan paralyseras halva tungan och andra olika symtom kommer och går.

– Jag får ett bra stöd från läkare, sjukhuspersonal och anhöriga. T ex satt en sjuksköterska och höll mig i handen i över en timme. Det betydde väldigt mycket. Samtidigt gjordes flera undersökningar och utredningar av mina symtom. Ett team kom varje dag och pratade med mig. Min mamma kom till Melbourne och var ett stort stöd för mig.

Efter tio dagar på intensivvården anses Isabelle vara så pass stabil att hon flyttas till rehabiliteringssjukhus för att påbörja rehabiliteringen. Där fanns ett rehabiliteringsteam med flera olika specialistläkare, sjukgymnast, logoped, arbetsterapeut, socionom och andra specialister.

– Jag fick musikterapi varje dag, sjukgymnasten försökte lära mig att gå men det var svårt när jag inte kunde se och dessutom hade balansproblem.

Efter bara någon dag får Isabelle återigen svår huvudvärk. Hon åkte snabbt tillbaka till neurointensivvården där en ny MR gjordes, denna gång konstaterades den största blödningen hittills. Nu blev det nya diskussioner om operation och läkarna började förbereda mig och mina anhöriga att det fanns en risk att jag inte skulle överleva den pågående blödningen.

– Jag ville fortfarande bara göra en operation om det var den enda chansen att överleva. För mig var det inget alternativ. Jag upplevde att jag fick respekt för min önskan och att de var väldigt måna om mig. De frågade hela tiden vad de kunde göra för mig.

I flera dagar förändras och förvärras symtomen tills de äntligen kan flytta Isabelle till rehabiliteringssjukhuset igen. Där återkom synen. Och Isabelle påbörjar vägen tillbaka – lär sig gå igen, lär sig använda händer och öva upp tungmuskeln så att hon kan tala och äta normalt.

Rehabilitering går framåt och Isabelles

Isabelle på Royal Melbourne Hospital i april 2014.
Foto: privat.

tillstånd bedöms vara under kontroll. Hon skriver ut sig för att rehabiliteras hemifrån i kombination med dagcenter.

– Varje dag de följande månaderna besökte jag dagrehab men bodde hemma i min lägenhet tillsammans med mina vänner och rehabiliterar mig med hjälp av hälsosam mat. Jag fortsatte träffa mina neurologer ända tills jag slutligen lämnade Melbourne. Läkarna hade sett liknande fall men inte med samma missbildning beläget i hjärnstammen som jag lever med. Tyvärr var det inte så god prognos.

Vad var det som du upplevde så positivt med rehabiliteringen i Australien jämfört med den svenska?

– Läkarna och övrig rehabiliteringspersonal hade ett mer holistiskt synsätt (av grekiska holos 'hel', 'fullständig', ung: att delarna blir större än summan). De såg helheten och prioriterade det som var viktigt för mig. De ifrågasatte aldrig det. Vi kan jobba med kroppen men de la minst lika stor vikt vid det sociala.

Vad upplever du som den största skillnaden?

– Att livsåskådning fick ta plats och att patientens egen åsikt var värdefull.

Nu är Isabelle tillbaka i Sverige och Karlshamn.

– Förra året förvärrades sjukdomen och det visade sig att jag hade fått en permanent hjärnskada efter den tredje stroke. Jag mådde jättedåligt och blev sjukskriven.

Hon besöker Specialist Rehab i Karlshamn några gånger i månaden för rehabilitering, främst för hjärntröttheten och balansen. Isabelle är sjukskriven på deltid, specialistläkarna på rehabiliteringen ville sjukskriva henne helt men det blev 75 procent.

– Jag testar mina gränser hela tiden. Det var enormt psykiskt påfrestande att inte kunna jobba. Idag kan jag jobba mellan 50 och 75 procent med mitt företag. Jag är enormt tacksam över all hjälp jag har fått och värdesätter allt. Trots allt jag har gått igenom och mina dåliga perioder så känner jag mig mycket lyckligare nu. Man får kämpa sig igenom det dåliga. Jag har upplevt mycket som är bra och känner hopp. Mitt sätt kanske inte är rätt för alla, men det fungerar för mig.

Kan du beskriva vad som har hjälpt mest?

– I Australien var det att de verkligen lyssnade på mig, att jag var i centrum för min rehabilitering och att vi utformade den

tillsammans. I Sverige att de förra året har förklarat att jag lever med en hjärnskada och vad det innebär för mig. Nu vet jag ju hur det ligger till och kan jobba vidare utifrån mina förutsättningar, till exempel med sjukgymnasten för att få bättre balans.

Har du några tips på hur man kan hantera konsekvenserna t ex hjärntrötthet?

– Jag har träffat en arbetsterapeut och lärt mig att känna igen de första tecknen på tröttheten. Man måste prioritera – tillsammans har vi finslipat mina rutiner och livsstilsval. Jag vet att det blir värre om jag försöker pusha mig igenom jobbiga saker, det går inte. Det handlar också om acceptans, att planera in vila, följa min menstruationscykel och att inte börja arbeta tidigare när det är mycket. Jag får ångest när det går för långt, liksom många andra mäter jag mitt värde i prestation. Det försöker jag programmera om – det är OK att vara trött.

Isabelle har helt lagt om sin livsstil och i linje med sina gröna värderingar har hon startat ett eget företag med bas vid havet i Karlshamn där hon bland annat föreläser om vegetarisk, klimatsmart mat och driver snälla samhällsprojekt.

– Jag kämpade mig tillbaka med hjälp av min gröna livsstil och det är två ord som hela tiden återkommit, kindness och food. Kindness, alltså snällhet eller godhet, för både mig själv och världen. Food, mat eller bränsle, för kroppen, sinnet och själen. Två år efter min första stroke startade jag företaget Kindness-food där jag delar med mig av mina erfarenheter för att ingjuta hopp, sprida kunskap och inspirera till ett snällare, sundare och grönnare samhälle. Vi behöver alla skapa förutsättningar för att själva må bra och hjälpa varandra, avslutar Isabelle Falck. ■

Liksom många andra mäter jag mitt värde i prestation. Det försöker jag programmera om. Det är OK att vara trött”

–Vi behöver alla skapa förutsättningar för att själva må bra och hjälpa varandra, säger Isabelle Falck.

Foto: Dreamstime.

Läs om familjen Bostig från Jönköping på nästa uppslag. Sönerna har varit på Alviksstrandsskolan i två omgångar.

Ny chans för elever med förvärvad hjärnskada

På Alviksstrandsskolan erbjuds elever från hela landet en intensiv rehabilitering med inriktning mot skola och förskola. Här finns team med kompetens inom hjärnskaderehabilitering som arbetar gränsöverskridande och skapar ett individuellt upplägg för varje barn eller ungdom.

Text:

Kerstin Orsén

kerstin.orsen@hjärnkraft.se

Foto: Johanna Frenkel

“

*Vi vill att
hemscholan ska
förstå vad eleven
behöver och
träna på det.”*

Alviksstrandsskolan har specialiserat sig på skolförberedande rehabilitering för elever och förskolebarn med förvärvad hjärnskada. När verksamheten drog igång 2007 var det som en del i vård- och rehabiliteringskedjan för barn från Astrid Lindgrens Barnsjukhus, men nu är det öppet även för riksintag, det vill säga för elever från hela landet på remiss från deras landsting.

– De som kommer till oss har medelsvåra till svåra konsekvenser efter en förvärvad hjärnskada. Några har fysiska funktionsnedsättningar som till exempel halvsidig förlamning eller synpåverkan. Det kan också handla om afasi eller annan språklig påverkan eller beteendepåverkan. Vi tar också emot personer med lättare skador som har komplikationer efter till exempel sportrelaterad hjärnskakning, berättar Frida Flensburg som är verksamhetschef och psykolog på Alviksstrandsskolan.

Alviksstrandsskolan ligger i ett mycket tyst och lugnt område, trots det centrala läget, med ljusa anpassade lokaler och en härlig ‘skolgård’ med fantastisk utsikt över Mälaren. Maximalt kan de ta emot 15 barn i åldrarna 3-18 år. Majoriteten av personalen har arbetat här i många år och har lång erfarenhet och gedigen kompetens.

Alviksstrandsskolans modell för skolförberedande rehabilitering kan i korthet beskrivas som en utbildning för ökad kunskap om konsekvenser efter hjärnskador för samtliga grupper runt eleven i skolan och för eleven själv. Här samverkar hela rehabiliteringsteamet (psykolog, specialpedagog, logoped, arbetsterapeut och sjukgymnast) för att ge en intensiv rehabilitering som har specialanpassats för den enskilda individen.

Rehabiliteringen varierar beroende på vad eleven behöver träna, men den är alltid skolinriktad med fokus på undervisning och hur eleven fungerar individuellt och i grupp. För varje elev som kommer till Alviksstrandsskolan görs en individuell bedömning och en helhetsöversikt över elevens studier. Dessutom arbetar teamet med att utveckla anpassningar, kartlägga beteenden, utforma specialpedagogiska strategier för att eleven ska kunna inhämta kunskap och visa

Frida Flensburg som är verksamhetschef och psykolog på Alviksstrandsskolan.

Alviksstrandsskolan i korthet

Inriktning: Erbjuder skolinriktad rehabilitering för barn och unga med förvärvad hjärnskada.

Antal elever: max 15 elever under 20 veckor eller 30 veckor.

Antal anställda: 5 heltidstjänster fördelade på 7 tjänster.

Målsättning: Att optimera återgång till vardag, förskola och skola samt att barnen ska öka sin delaktighet, självständighet och uppleva en meningsfull fritid.

Grundades: 2007, firar 10 år i år.

Öppen för: Barn och unga med förvärvad hjärnskada (3-18 år).

Team: specialpedagog, psykolog, logoped, arbetsterapeut och sjukgymnast.

Verksamhetschef: Frida Flensburg, psykolog.

den, ge förslag på åtgärder för att skapa en fungerande skolsituation.

Under cirka 20 veckor besöker eleven växelvis Alviksstrandsskolan och den egna skolan (hemskolan) och varvar undervisning med rehabiliteringsinsatser som byggs på allteftersom.

– Vi vill att hemskolan ska förstå vad eleven behöver och träna på det. När eleven kommer tillbaka sätter vi upp nya rehabiliteringsmål. Vi bjuder in skolpersonal för att öka hemskolans kunskap och sedan åker vi till hemskolan i slutet av de 20 veckorna och gör en översyn, sammanfattning och slutrapport. Även om det är långt bort så har vi en tät kontakt.

Ni lyder under Hälso- och sjukvårdslagen och bedriver skolinriktad rehabilitering.

Vad innebär det?

– Det här är en del i sjukvården, istället för att få rehabilitering på sjukhuset kan vi erbjuda skolinriktad rehabilitering utanför sjukhuset i en miljö som är mer skollik.

Alviksstrandsskolan har hittills haft fem familjer från andra landsting. Erfarenheterna är väldigt positiva.

– Familjerna har fått en ökad förståelse och måendet har också blivit bättre. Skolan på hemorten har fått en ökad kunskap. De har ofta aldrig träffat någon annan elev med förvärvad hjärnskada så det har varit positivt att komma hit. Skillnaden mot elever som kommer från Stockholm är inte så stora.

– Det är viktigt också för både barn och föräldrar att träffa andra och att få det stöd man behöver. Många föräldrar har kämpat länge själva. De har tidigare varit spindeln

i nätet, när barnen är hos oss tar vi över det ansvaret. Här tar vi oss an barnen. Det är svårt för föräldrarna att hitta rätt. Vi arbetar mycket med nätverket runt barnet och har kontakt med skolan, eller förskolan, olika myndigheter och rehabilitering, BUP och socialtjänsten, eller vad som behövs i det enskilda fallet.

Det har publicerats flera fall i massmedierna där barn inte får den undervisning de har rätt till på många skolor runt om i landet. *Vilka svårigheter har ni identifierat för skolor där en av eleverna får eller har en hjärnskada?*

– Främst bristen på kunskap. De vet inte hur de ska göra. Kunskapen är relativt låg överlag i Sverige och många skolledare och lärare står handfallna när en elev får en förvärvad hjärnskada, även om skolorna vi möter vill väl, säger Frida Flensburg,

Hur kan man lösa upp de här knutarna?

– Vi ser att kunskapen har ökat något under de här åren men det behövs mer t ex på lärar- och skolledarutbildningar. Det är en osynlig grupp med stora behov.

Vad skulle du vilja se för förändring för de här barnen?

– Att alla skulle få den rehabilitering som de behöver och att den inte är begränsad till 20 veckor. Det är bra med intensiv rehabilitering men det behövs också ett omhändertagande och stöd över tid. Sedan skulle jag önska koordinatörer till varje familj, som kan lotsa dem i den här djungeln av olika kontakter som måste tas. Hårt belastade familjer behöver det. ■

“

Kunskapen är relativt låg överlag i Sverige, många skolledare och lärare står handfallna när en elev får en förvärvad hjärnskada.”

Familjen är mycket positiva till det stöd och de råd de har fått på Alviksstrandsskolan.

"Det blev en vändning att gå här"

Familjen Bostig från Jönköping har varit på Alviksstrandsskolan i två omgångar sedan båda de två sönerna drabbats av hjärnblödning, vid tre respektive fem års ålder.

Text:
Kerstin Orsén
kerstin.orsen@hjarnkraft.se

Foto: Johanna Frenkel

Jag bearbetade landstinget och fick en remiss för Linus. När vi såg den goda nyttan för Linus började kampen för att få dit även Albin."

Familjen har fört en lång och envis kamp under många år för att få vård, hjälp och stöd för de båda sönerna.

- Jag var uppe hela nätterna och läste forskningsartiklar, ifrågasatte och tjtade. Genom åren har vi försökt hitta olika lösningar. Vi har drivit en rehabilitering själva i alla år och tränat i Göteborg och i Lund. Det har inte varit ett vanligt familjeliv under den här tiden. Först efter fyra år fick vi ett underlag så att vi kunde söka värdbidrag, berättar Charlotte Bostig.

Tack vare en artikel i Hjärnkraft hittade Charlotte Alviksstrandsskolan.

- Det var en ohållbar skolsituation så jag började leta efter alternativ. Vi ville hitta en ny väg, vi kom inte längre hemma. Jag bearbetade landstinget och fick en remiss för Linus. När vi såg den goda nyttan för Linus började kampen för att få dit även Albin.

Vilken utveckling såg du?

- Skolan i Jönköping har fått verktyg för att möta barnen på rätt nivå och hittat rätt nivå på undervisningen. Skolan känner sig trygg med åtgärderna, strukturen på lektionerna och anpassningar generellt för både Linus och Albin. Det är lättare att ställa krav nu när vi har varit på Alviksstrandsskolan, 'de sa så här...'. Det blir en sådan grundtrygghet även för oss. Det var en vändning att börja på Alviksstrand. Vi kunde sätta ord på mycket och fick ett jättebra underlag med oss.

Hur upplevde du som förälder den tid då barnen gick här på skolan?

- Det var så skönt att få släppa en del av ansvaret och lämna barnen här i förvissningen att det är den bästa hjälpen de kan få. Som förälder blev man bekräftad i problemställningar - det var en oerhörd trygghet.

Hur fungerade samarbetet med hemmaskolan?

- Bra för båda barnen. Över tid är det svårt att få löpande uppföljningar men skolans ambition är god. Nu går Albin i sjuan med fullständiga betyg. Linus säger att han behövde mer hjälp i skolan och fick dagen

före intervjun besked från skolan att han får utökat stöd och extra hjälp tre dagar i veckan.

Har det påverkat familjen?

– Efter vi hade varit här kände jag att jag kämpar inte själv. Jag kan ringa och rådfråga om det är något.

Det gick bara sex månader mellan brödernas hjärnblödningar. Båda gångerna befann de sig i Stockholm. De hade tidigare sökt vård i Jönköping för huvudvärk och oklara symtom med bland annat feber. Familjen var på återbesök på Astrid Lindgrens Barnsjukhus efter Linus hjärnblödning när Charlotte kände igen symtomen och förstod att även Albin fått en stroke.

– Mitt i alltihop reflekterade man över att visst finns det en mening i att det hände just på sjukhuset.

Men det skulle dröja till 2015 innan läkarna hittade orsaken till pojkarnas hjärnblödningar.

Då hade Charlotte börjat känna av ett tryck över bröstet, vilket togs för naturligt med tanke på familjesituationen. Men Charlotte bad ändå om en ultraljudsundersökning och då upptäcktes ett stort bräck på aortan, vilket omedelbart opererades. Samtidigt hittade läkarna pojkarnas sjukdom, DADA2 som är en ADA2-enzymbrist. Båda föräldrarna bär på anlaget.

De sticker inte under stol med att det har varit och är oerhört slitsamt.

– Jag är inte bitter, är väldigt glad över barnen men vi missar mycket som vi annars kunde ha gjort. Vi kommer alltid att fortsätta kämpa för barnen. Det är viktigt att de får rätt rehabilitering så snabbt som möjligt.

Familjen Bostig spelar hockeyspel på Alviksstrandsskolan.

Charlotte vill arbeta för att skapa en insamlingsstiftelse vars syfte ska vara att förbättra livsvillkoren för barn med förvärvad hjärnskada och deras anhöriga.

– Hjärnskador kan leda till olika kognitiva problem. Jag skulle vilja sprida information för att öka kunskapen kring förvärvad hjärnskada. Jag hoppas att ingen behöver gå den långa vägen som vi har gått. Finns det ingen som uppmärksammar vår kamp? En politiker sa till mig att det ger ringar på vattnet. Jag kan tycka att det finns goda exempel lokalt men vi borde också ha en jämlik vård nationellt. Det finns så mycket mer resurser och stöd i Stockholm även om det inte heller är fullgott.

Både Linus och Albin är väldigt positiva till Alviksstrandsskolan och det märks att de trivs i miljön nu när de är tillbaka på besök. Snart ska barnen och pappa Jou gå på bio och ha en mysig kväll tillsammans. ■

“

Skolan känner sig trygg med åtgärderna, strukturen på lektionerna och anpassningar generellt för både Linus och Albin.“

Namn: Linus Bostig

På Alviksstrand: år 2015.

Skada: Hjärnblödning, vid 3 års ålder som innebar att han fick lära sig gå och prata på nytt.

Ålder: 12 år idag.

Om Alviksstrandsskolan: Det var bra, gillade skolan. Blev lite mer sedd.

Vad fick du göra? Det som vi gör hemma men med mycket mer stöd. Vi arbetade mycket med alfabetet, att hitta fler bokstäver.

Fick hjälp med: Läsningen blev bättre, det är svårt att förklara.

Bäst med Alviksstrand: Allt!

Namn: Albin Bostig

På Alviksstrand: år 2016.

Skada: Hjärnblödning, vid 5 års ålder.

Ålder: Fyller 14 år i juni.

Om Alviksstrandsskolan: Bra, allt var bra här. Jag fick hjälp.

Vad fick du göra?: Det var vanlig skola, träning, åkte på utflykter och badade.

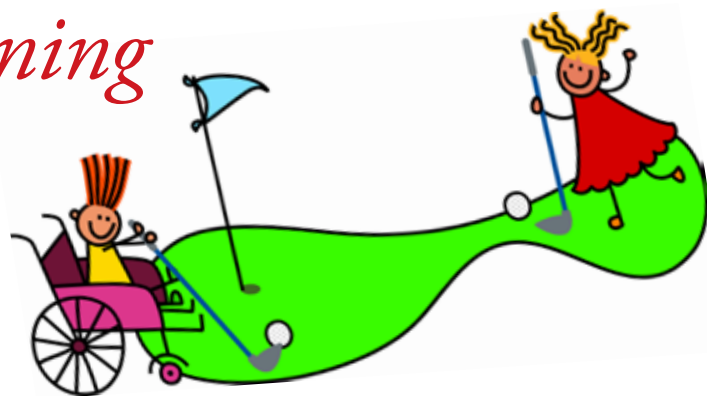
Fick hjälp med: Jag orkar jobba längre. Orkar tänka mer innan orken tar slut.

Bäst med Alviksstrand: Att träffa kompisar och att det var lugnt.

Barnens situation i skolan och på fritiden

Det krävs mer utbildning

- Redan nu kan jag nog säga att det på många sätt framkommer att kunskapen kring konsekvenserna av förvärvad hjärnskada är bristfällig, säger Helene Lidström, processledare i Modellprojektet för området Barns stöd i skola och fritid.

Text:
Marie-Jeanette Bergvall
marie-jeanette.bergvall@
hjärnkraft.se

Foto/ill: Dreamstime

Medicine doktor och universitetslektor Helene Lidström vid Linköpings universitet delar in sitt arbete i tre ben; undervisning, forskning och samverkan med samhället. För Modellprojektet är främst det tredje benet i fokus, samverkan med samhället. I sin tidigare roll som arbetsterapeut var Helene Lidström hjälpmedelskonsult och distriktsarbetsterapeut för vuxna i tio år innan hon kom till Folke Bernadotte Regionhabilitering i Uppsala 1991 och började arbeta med barn och unga vuxna.

Med sin kliniska erfarenhet och tidigare forskning tillför hon Modellprojektet ett vetenskapligt stöd. Redan 2011 var hon med och arrangerade ett seminarium vid Folke Bernadotte Regionhabilitering kring bristerna i vård och stöd för barn med förvärvade hjärnskador. Hon ansökte då tillsammans med en kollega om medel till ett forskningsprojekt med syftet att under-

söka behov av långsiktig rehabilitering för barn och ungdomar med förvärvad hjärnskada med målet att ta fram en modell för Uppsala-Örebroregionen.

När hon sedan fick frågan om att ingå i Modellprojektet såg hon en möjlighet att ta tillvara sin erfarenhet och forskning för att ta fram modeller för hela landet. Ett av de problem hon ser är nämligen de olikheter som finns över landet, trots krav på en likvärdig vård och skola.

Stöder sig på forskning

Det pågående forskningsprojektet vänder sig till familjer vars barn varit inskrivna vid Akademiska universitetssjukhuset i Uppsala för någon form av förvärvad hjärnskada, traumatisk, stroke, tumör etc. Föräldrarna svarade på ett kanadensiskt beprövat bedömningsinstrument "The child and family follow up survey (CFFS) avsett för målgruppen, som kartlägger vilken rehabilitering som barnen tidigare fått, har i nuläget och har behov av som inte är tillgodosett ett till tre år efter skade/sjukdomstillfället.

Även en genomgång av journalerna har genomförts för att identifiera vilka rehabiliteringsinsatser som planerades vid utskrivning från sjukhuset. Detta för att knyta ihop vilka insatser och rekommendationer som fanns initialt och hur det ser ut tre år senare för barn och familjer

– Kartläggningen i processgruppen visar på brister i Sverige idag, men med detta un-

derlag kan vi också visa det forskningsmässigt. I min processgrupp genomförs också en litteraturöversikt som visar att forskningen är sparsam vad gäller effekten av insatser för barn och unga med TBI. Här kan vi se att detta är ett område där det skulle behövas mer forskning, säger Helene.

Svårt särskilja barn med förvärvad hjärnskada

Såväl lagstiftning som stödinsatser är gemensamma för alla barn med funktionsnedsättning. Det kan vara svårt att visa att barn med en viss funktionsnedsättning till exempel TBI blir exkluderad och diskriminerad.

– Men redan nu kan jag nog säga att det på många sätt framkommer att kunskapen kring konsekvenserna av förvärvad hjärnskada är bristfällig. När det uppstår svårigheter att hänga med i skolan läggs ofta problemet hos eleven som till exempel uppmanas att skärpa till sig och ingen tänker på att orsaken kan vara en hjärnskada med kognitiva svårigheter som ligger bakom skolsvårigheterna.

Effekterna kanske syns först en lång tid efter skadan och eftersom familjen inte fått information om att dessa kan uppstå, gör varken familjen, skolhälsovård eller lärare kopplingen.

Nationella riktlinjer skulle kunna underlätta för vård och skola att identifiera och rekommendera specifika behov hos målgruppen, något som inte är helt enkelt då mycket av stöd och anpassningar är väldigt individuellt. Vilka specifika behov har denna grupp som inte tillgodoses och vilka behov har man som även andra har? Samtidigt måste arbetsmetoderna anpassas individuellt för personer med hjärnskada utifrån vilka konsekvenser skadan medfört (exempelvis krävs kortare undervisningspass vid hjärntrötthet eller skriftlig dokumentation i vården för att underlätta för patienten vid minnesproblematik).

– Att det krävs mer utbildning både i grundutbildningar och återkommande för de som arbetar med barn och unga vuxna med förvärvad hjärnskada, tycker Helene är uppenbart.

Det är också problem att få tillgång till rehabilitering för barn med kognitiva svårigheter eller beteendeproblematik eftersom många habiliteringar i landet inte tar

– Att det krävs mer utbildning både i grundutbildningar och återkommande för de som arbetar med barn, tycker Helene Lidström är uppenbart.

emot barn efter en traumatisk hjärnskada, om barnet samtidigt inte har ett rörelsehinder eller utvecklingsstörning. Det är också oklart hur Råd och Stöd enligt LSS fungerar på habiliteringarna runt om i landet.

Analys och förslag

Just nu pågår analysarbetet och arbete med att ta fram rekommendationer och förslag, inom Modellprojektet.

– Men en reflektion jag gör är att det inte finns någon som har det uttalade ansvaret för den långsiktiga uppföljningen. Familjen vet inte var man ska vända sig när det uppstår problem, kanske lång tid efter skadan, säger Helene.

För barn med tumörsjukdomar finns oftast en konsultsjuksköterska. Motsvarande samordningsfunktion finns inte för barn med andra former av förvärvade hjärnskador.

– Jag ser samordning utifrån två scenarier. Ett för barn med uttalade behov som ses direkt efter skadan och där skolan involveras tidigt i rehabiliteringen. Det andra scenariet är när behoven visar sig först efter en längre tid och problematiken ökar med barnets ålder.

Hon ser också att det i Modellprojektets arbete är viktigt att inte bara påtala bristerna utan också visa goda exempel och försöka analysera vad som fungerar bra.

Vad är det för faktorer som påverkar om det fungerar bra eller dåligt? Vilka åtgärder har en bra effekt på barnets vardagsfungerande? Sedan måste vi hitta bra kanaler att sprida de goda erfarenheterna. ■

En reflektion jag gör är att det inte finns någon som har det uttalade ansvaret för den långsiktiga uppföljningen.”

Medicine doktor och universitetslektor Helene Lidström är processledare i Modellprojektet.

IVO's tillsyn inom socialtjänst samt hälso- och sjukvård

Tillsynsrapporten för 2016

Hjärnkraft deltog i april på IVO's (Inspektionen för vård och omsorg) dialogforum för organisationer som företräder patienter/brukare/anhöriga.

Text:

Johan Beckman
Johan.beckman@
hjärnkraft.se

Foto: Dreamstime.

- ▶ Alla har ansvar, men ingen tar helhetsansvar
- ▶ Vården och omsorgen är inte alltid jämlik
- ▶ Det återstår utmaningar för individ- och familjeomsorgen
- ▶ Lärandet kan förbättras inom hälso- och sjukvården
- ▶ Det finns verksamheter som utnyttjar välfärdssystemet

Det som slår mig när IVO beskriver sin tillsyn är hur myndighetsutövning ibland tycks leva sitt eget liv, separat från lagar och allmänna riktlinjer och helst styrs av hur kommuner kan skapa regelvidriga riktlinjer, avgränsa insatser för att kommunen inte kan erbjuda dem och tidsbegränsa beslut utan eftertanke.

Maktbalansen förskjuts till brukarnas nackdel på ett sätt som sätter kommunernas ekonomi framför brukarnas rätt. LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) var tänkt som en rättighetslag där behoven skulle få styra, så är inte längre fallet.

Av dialogen under forumet framkom att igenkänningsfaktorn var väldigt hög. Bland annat diskuterades brist på specialistkompetens och helhetsansvar. Det poängterades också att det finns goda exempel och vikten av att lyfta dessa. ■

Forumet är årligen återkommande där IVO bland annat presenterar den tillsynsrapport som görs varje år. Fokus för tillsynsrapporten för 2016 har varit riktlinjer och myndighetsutövning inom socialtjänst samt hälso- och sjukvård.

Rapporten sammanfattar IVO:s viktigaste iakttagelser och slutsatser för 2016. De områden som lyftes var följande:

- ▶ Vården och omsorgen kan vara svårtillgänglig och rättsosäker
- ▶ Kompetensförsörjning är fortfarande en stor utmaning

Rapporten finns på:
www.ivo.se.

ANNONS

Det är inte för sent att bli bättre

Effektiv rehabilitering
efter **STROKE** och
traumatisk hjärnskada

Kontakta oss: tel. 040-400 950
kundservice@neurooptima.com
www.neurooptima.com/se

*Vi hjälper dig att ansöka
om ersättning*

neuroOPTIMA

Trafiksäkerhet i främsta rummet!

Infrastrukturminister, Anna Johansson, besökte NTF's kongress. Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, NTF, höll den 25 april kongress på Piperska Muren i Stockholm.

Foto: Dreamstime

Bland de sedvanliga punkterna på en kongress fanns det flera punkter som var intressanta ur Hjärnkrafts perspektiv kring förebyggande arbete att förhindra hjärnskador.

Ingen mobil i handen?

Kongressen röstade för att driva frågan om lag mot handburen mobil vid bilkörning. Gästtalararen, infrastrukturminister Anna Johansson, tog upp att just den frågan ligger på regeringens bord som lagförslag att skapa ett förbud emot handhållen mobil. Det gjorde diskussionen enkel och självklar, varvid kongressen antog denna motion.

En annan viktig fråga var diskussionen om att driva frågan om hjälm lag för alla cyklister och inte som idag där lag endast gäller för barn upp till 15 år.

NTF's styrelse ansåg att man i den frågan redan hade tagit ställning och stämman avsåg därför motionen.

Synd kan jag tycka då vi behöver aktualisera frågan vid varje möjligt tillfälle. Trafikfrågor är ett viktigt ämne för oss på Hjärnkraft som en del i arbetet att förebygga hjärnskador.

Vi tar därför tacksamt emot uppslag/tips och idéer från er läsare om lyckade aktiviteter ni vill vi uppmärksammar! ■

Text:

Johan Beckman

johan.beckman@hjärnkraft.se

Infrastrukturminister Anna Johansson.

Kan fler dödsolyckor för cyklister undvikas?

Cykelhjälm för alla och fler cykelvägar är två förslag

En ny studie från Trafikverket visar att dödsolyckorna för cyklister och fotgängare kan undvikas nästan helt med rätt åtgärder.

Text: Kerstin Orsén
kerstin.orsen@hjärnkraft.se

Fyra av tio omkomna skulle ha överlevt med hjälm.

Foto: Dreamstime

Varje år omkommer cirka tjugo cyklister och ett fyrtiotal gångtrafikanter i trafiken. I en studie som Folksam gjort på uppdrag av Trafikverket har man undersökt om det går att minska de allvarliga olycksfallen.

De flesta cykelolyckorna sker på dagtid, då cyklisterna blir påkörda av en bil som kör i samma riktning. (För fotgängare sker olyckorna oftast i mörker när de går över gatan.)

Enligt Folksams trafikforskare skulle fyra av tio cyklister ha överlevt om de hade använt cykelhjälm. De föreslår separata gång- och

cykelbanor, fler fysiska hinder som staket för att hindra gångtrafikanter att komma in på motorvägar. Och sänkt hastighet vid övergångar.

Trafikforskarna föreslår också obligatorisk autobroms i bilar, som kan upptäcka fotgängare och cyklister.

- Det kommer att ta tid innan avancerad teknik får stor spridning. Samtidigt är det absolut nödvändigt med åtgärder i infrastrukturen i vägnätet, säger Anders Kullgren, trafikforskare på Folksam. ■

Anders Kullgren.

Fullsatt utbildningsdag i Norrköping kring konsekvenser av förvärvad hjärnskada

I kommunalförvaltningen hus i Norrköping hade Hjärnkraft den 17 maj en utbildning kring konsekvenserna efter förvärvad hjärnskada. De 130 utbildningsdeltagarna fick höra engagerade föreläsare som drog ned både applåder och även gråt.

Text & foto:
Johan Beckman
Johan.beckman@hjärnkraft.se

Dagen inleddes av Rita Ehrenfors, arbetsterapeut och hängiven "hjärnkraftare" som vikt sitt yrkesverksamma liv åt just hjärnskador. Publiken fick ta del av hur hjärnan är uppbyggd, på ett mera "vardagsspråkligt" sätt där vi lärde oss om "maskineriet, SÄPO och Hamilton" vilket symboliserar de olika funktionerna i hjärnan och samverkan mellan dessa. Men också andra viktiga komponenter i att förstå hur komplexa vi människor är och vad som faktiskt krävs för att kunna bemöta och hjälpa en person med förvärvad hjärnskada.

Kring den juridiska bilden av våra brukares verklighet berättade Anna Woxblom, jurist på Olivia Assistans. Anna kunde på ett sakligt sätt ge oss en tyvärr dyster bild över vart LSS är på väg och hur brukarna påverkas av de domar som kommit på senare år. Det

kom även lite tips och råd inför att ansöka om assistans hos kommun/Försäkringskassa.

Erica och Marie-Louise Holm gav åhörarna dagens känslosammaste föreläsning. Ericas väg tillbaka efter en bilolycka beskrevs i målande ordalag där inget gick oss åhörare förbi. Ros blandades med ris och summan av kardemumman var att det "behövdes en besvärlig anhörig" för att nå framgång i sin rehabilitering. Att Ericas väg tillbaka engagerar blev verkligen tydligt, det var många som ville fånga henne och mamma Marie-Louise efteråt.

Därefter blev det en riktigt bra övergång till den överläkare som faktiskt behandlat Erica, Marie Lindgren. Marie har sin arbetsplats på rehabiliteringsmedicinska kliniken vid Linköpings Universitetssjukhus. Hennes informativa och tydliga beskrivning av vad som krävs för en framgångsrik rehabilitering samt bemötande gentemot en person med förvärvad hjärnskada blev en perfekt avslutning.

– En 'besvärlig anhörig' är tyvärr en viktig del i framgångsreceptet för en bra hjärnskade-rehabilitering. ■

Foto: Dreamstime.

I år hade riksdagen temat "Anhörig med karta och kompass".

Mari Almgren i montern med ny anhörigroll-up.

Anhöriga tvingas leta efter stöd

Hjärnkraft var representerade på Anhörigriksdagen i Varberg genom Ann Hellströmer och Mari Almgren. I montern förmedlade de kunskap om Hjärnkrafts anhörigverksamhet och informerade om förbundets material.

Text: Mari Almgren
mari.almgren@hjarnkraft.se
Foto: Ann Hellströmer

Önskelista för anhöriga hittas på www.hjarnkraft.se under anhörigsidorna.

Vi skapade även "en önskelista för anhöriga" på ena kortsidan av montern. Här kunde deltagarna fylla på och önskelistan väckte stort intresse. Innehållet i listan kommer att publiceras på vår hemsida.

Det var cirka 500 deltagare, de flesta anhörigkonsulenter eller ansvariga inom socialtjänsten i olika kommuner. Anhörigriksdagen verkar ha utvecklat sig till att bli anhörigkonsulenternas professionella möte.

Intresset var stort i montern, trots att vi inte ens hade godis. Många har hört talas om Hjärnkraft men vill veta mer. Allt material väckte intresse och gick åt redan första dagen. När materialet tog slut hade vi "bladder-ex." samt delade ut medlemsbroschyren och hänvisade till hemsidan.

Erik Ward arbetar nästan uteslutande med överklaganden inom socialförsäkringen på konsultbasis. Han är fd chefsjurist på Försäkringskassan och föreläste om myndigheternas serviceuppdrag och förvaltningslagen,

– Erik fick många frågor om LSS och har även väldigt tydliga svar. Han menar att det som händer nu är helt regelvidrigt. Har man

än gång fått beviljat stöd och inget är förändrat i förutsättningarna – kan myndigheten inte neka eller dra in stöd. Han menar även att domstolarna är ute och cyklar. Det kommer en ny förvaltningslag 1 juli 2018.

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister Åsa Regnér var väl förberedd med förebyggande försvar på alla kanter. "Regeringen vill inte förändra lagstiftningens intentioner, pga rättssäkerheten måste vi följa domar, behovsprövade insatser ska levereras av kommunerna och Åsa är minsann anhörig själv."

– Vi lyckades hur som helst sätta en Modellprojektsbroschyr i hennes hand och talade om att detta behöver hon känna till.

Lennart Johansson på äldrecentrum har skrivit boken "Anhörig i nöd och lust". Hans föreläsning speglade varför det inte hänt så mycket med anhörigstödet under de åtta åren sedan lagstiftningen kom. Eller att vi inte vet vad som har hänt. Han talade även om "Fast Vårdkontakt" och SIP.

Inför deltagandet på Anhörigriksdagen var målen bland annat att sprida kunskap om Hjärnkraft, Modellprojektet, anhörigverksamheten, att nå ut till anhörigkonsulenter och knyta kontakter för samarbeten. Vi åkte hem mer än nöjda med resultatet.

Ni som vill veta mer och höra föreläsningar kan gå in på Anhörigas riksförbund. Allt finns på: www.anhorigasriksforbund.se. ■

■ **Anhörigriksdagen** anordnas av Anhörigas riksförbund varje år i Varberg. Här finns möjlighet att lyssna på föreläsare och möta organisationer och företag som ställer ut.

Hjärnkraft vill modernisera text om personkrets 2 i LSS

Den statliga utredningen om LSS-lagstiftningen ska vara klar hösten 2018. Hjärnkraft sitter med i två olika arbetsgrupper för att påverka utredningen. Vi lägger förslag till utredningen för att förbättra och förtydliga LSS.

Text:

Christina Amundberg

christina.amundberg@gmail.com

En grupp arbetar tillsammans med Funktionsrätt Sverige (tidigare Handikappförbunden). Där arbetar många förbund tillsammans för att komma överens om vad vi gemensamt ska påverka utredningen med.

Hjärnkraft är också med i en referensgrupp som träffar utredningens huvudsekreterare. Då kan vi lämna våra synpunkter skriftligt och muntligt. Christina Amundberg, tidigare vice ordförande i Hjärnkraft, deltar i dessa grupper från Hjärnkraft. Hon har jobbat med LSS sedan lagen kom och följt utvecklingen hur LSS tolkats genom åren.

Som huvudprincip anser Hjärnkraft och Funktionsrätt Sverige att den nya LSS-lagen ska bygga på konventionerna om mänskliga och funktionshindrades rättigheter. Stödet i

LSS ska göra det möjligt att leva som andra, ha goda levnadsvillkor, vara självständig, fullt delaktig och kunna påverka stödets innehåll.

Definition av personkrets 2

Den viktigaste frågan som Hjärnkraft lyft fram till utredarna genom en skrivelse är att ändra på hur personkrets två definieras i lagen. Funktionsrätt Sverige stöder vår skrivelse och kommer att påpeka detta också.

Hjärnkraft anser att det är en gammaldags definition som LSS-lagen har idag. Där står att en person ska ha betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder för att höra till personkrets 2.

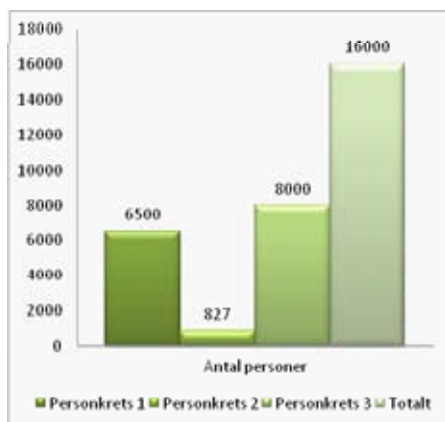
Dessa ord kommer från 1970 och 80-talets forskning. De används inte idag inom sjukvården. Det måste ändras till kognitiva funktionshinder eftersom det är dessa ord som sjukvården använder idag när man får en hjärnskada.

Ett tecken på att det är problem att få tillhöra personkrets 2 är att endast ungefär 2 000 personer i Sverige bedöms höra till personkrets 2. Antalet har varit nästan lika stort sedan Omsorgslagen och LSS infördes.

I 48 kommuner i Sverige finns inte en person som bedömts tillhöra personkrets 2.

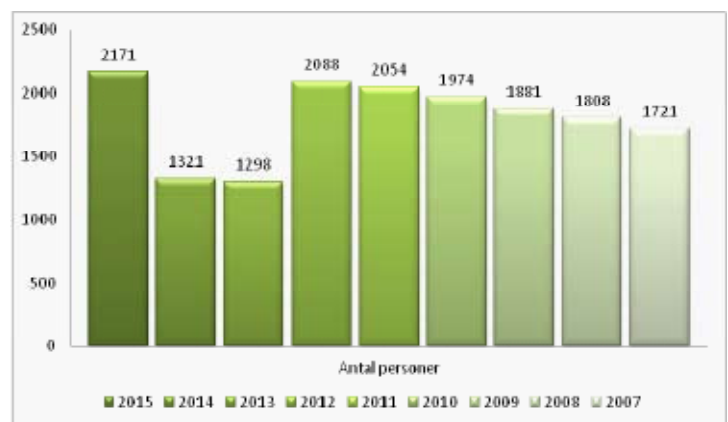
Assistans från Försäkringskassan

Enligt socialförsäkringsbalken

Antal personer i personkrets 2

Enligt Socialstyrelsens nationella statistik

Det kan inte stämma eftersom allt fler personer lever med eller räddas till livet efter svåra sjukdomar eller olycksfall och har olika hjärnskador med kognitiva funktionshinder som kvarvarande svårigheter.

Hjärnkraft har också hört från många medlemmar att LSS-handläggare anser att det är svårt att bedöma personkrets 2. Intygen från sjukvården innehåller inte alltid uppgifter om begåvningshandikapp utan handlar om kognitiva svårigheter eller skador.

En risk med att inte bedömas tillhöra personkrets 2 är att helt bli utan LSS-insats. En annan risk är bli bedömd som personkrets 3. Då kan man inte få rätt till daglig verksamhet för det har endast personer som hör till personkretsarna 1 eller 2.

”

*betydande
och bestående
begåvningsmässigt
funktionshinder
... måste ändras
till kognitiva
funktionshinder”*

Dags att uppdatera?

Foto: Dreamstime

Tolka grundläggande behov

En annan viktig fråga som Hjärnkraft gör allt för att ändra på och påverka utredningen gäller hur rätten till personlig assistans har börjats att bedömas av Försäkringskassan. Hjärnkraft anser att all typ av måltidshjälp exempelvis sondmatning och aktiv tillsyn för att upprätthålla andning ska tolkas som

grundläggande behov i rätten till personlig assistans. Det är inte sjukvård så länge anhöriga eller personliga assistenter kan utföra det som egenvård eller på delegation och fått instruktioner från sjukvården om hur det ska göras. ■

ANNONS:

Rehabiliter dig på Valjeviken eller Humlegården!

På Neuroförbundets anläggningar Valjeviken och Humlegården har du möjligheter att under hela året komma på rehabilitering. Vi tar emot patienter från hela Sverige.

Valjeviken erbjuder:

Rehabilitering/träning

– med sjukgymnast, arbetsterapeut och kurator

Rekreation

– i en vacker, rogivande miljö, boende med hotellstandard

Diagnoskurser

– ALS, MS, MG, Parkinson, Stroke, CP, NMD, Ataxi m.fl.

Aktivitetskurser

– testa dina gränser

Humlegården erbjuder:

Rehabiliteringsprogram, neurologiska diagnoser

– med sjukgymnast, arbetsterapeut, logoped, sjuksköterska och kurator

Dagrehabilitering/träning

– inom Stockholms läns landsting finns möjligheten att välja dagrehabilitering

Diagnoskurser

– Lär dig mer om din diagnos, träning och rehabilitering

*Vi hjälper dig att söka
kostnadsansvar. Be-
ställ våra broschyrer
för mer information!*

Telefon: 0456-151 15

Telefon: 08-598 833 00

På valjeviken.se finner du också information om utbildningar och kurser på vår folkhögskola samt vårt utbud i Mättinge, Trosa.

info@valjeviken.se, www.valjeviken.se / info@humlegarden.a.se, www.humlegarden.a.se

I korthet >>>

Regeringen vill utveckla samverkan för barn och unga

Regeringen har gett Statens skolverk och Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra ett utvecklingsarbete för att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso-, sjukvården och socialtjänsten.

■ I utvecklingsarbetet ska myndigheter, kommuner, landsting och enskilda huvudmän ingå. Som en del i uppdraget ingår att kartlägga och identifiera goda exempel och framgångsfaktorer men också juridiska och strukturella hinder för samverkan.

- Barn och unga i behov av stöd behöver ofta samordnade insatser från flera olika aktörer. Det här uppdraget ska sätta stopp för att barn och unga hamnar mellan stolarna och inte får den hjälp de behöver för att olika verksamheter inte är koordinerade med varandra, säger barn-, äldre- och jämställdhetsminister Åsa Regnér.

“Två år efter införandet kan vi inte se några förbättringar alls. Det duger inte”,

Det säger Myndigheten för vård- och omsorgsanalys generaldirektör Fredrik Lennartsson till SvD om Patientlagens effekter.

Att leva hela livet 2017

Notera dagarna 23-24 november.

■ Då arrangeras 2017 års konferens om förvärvade hjärnskador *Att leva hela livet* på Dalheimers hus i Göteborg.

Mer information och programmet kommer att läggas ut på www.goteborg.se/dalheimers-hus eller på www.facebook.se/dalheimershus.

Funktionsrätt Sverige

Handikappförbunden byter namn till Funktionsrätt Sverige

Det nya namnet kommer att stärka kopplingen till mänskliga rättigheter. Funktionsrätten handlar om rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor.

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft är medlemmar i Funktionsrätt Sverige som är en samarbetsorganisation för drygt 40 funktionsrättsförbund. Tillsammans representeras cirka 400 000 människor. Organisationens uppdrag är att driva övergripande frågor gentemot regering, riksdag och myndigheter. Målet är ett samhälle för alla.

Samtidigt med namnbytet firar Funktionsrätt Sverige 75 år och håller kongress.

Hjärnkrafts ordförande Maria Lundqvist-Brömster valdes in i styrelsen och har blivit intervjuad inför namnbytet. Intervjun finns på www.hjarnkraft.se och på youtube.

Vid kongressen valdes Lars Ohly till ny ordförande för organisationen. En ny webbplats har lanserats på adressen: www.funktionsratt.se. Här finns mer information om det nya begreppet funktionsrätt - ett komplement till funktionsnedsättning och funktionshinder.

Kerstin Orsén

Funktionsratt.se

Ny ordförande.

Funktionshinder- rörelsen - vilka röster hörs?

Hur upplever funktionshinderrörelsen sina möjligheter att påverka Västra Götalandsregionens politiker och tjänstemän? Frågan var i fokus på ett seminarium den 10:e mars och det finns också en färsk FoU-rapport i ämnet.

■ Kerstin Söderberg, ombudsman i Västra Götaland (VG), bidrog under enkät- och intervjuarbetet och var även med i panelen tillsammans med fyra andra representanter för funktionshinderföreningar.

Det blev en bra dialog kring några av Julia Banners slutsatser och flera förslag lades fram om hur arbetet framåt kan förnyas, bland annat med initiativ som Arvsfondenprojektet HjärnPunkten. Mer deltagardrivet, mindre av gamla förlegade föreningsformer.

Kerstin Söderberg

Inbjudan till

Utbildningsdag i Jönköping om förvärvad hjärnskada

Tema: Konsekvenser vid förvärvad hjärnskada.

Plats: Aulan på Ryhovs sjukhus, Jönköping

Tid: Den 21 september 2017 kl. 9-16.30
(registrering från kl. 8.30).

Avgift: 800:- inkl. lunch/kaffe. (Medlemmar i Hjärnkraft senast den 17/4 2017 betalar 450:-).

Kontakt: Per-Erik Nilsson, 0704-41 32 55
eller per-erik@hjarnkraft.se.

Mer information? Program och anmälningsblankett finns på www.hjarnkraft.se

Varmt välkommen!

ANNONS

STROKE- OCH HJÄRN- SKADEREHABILITERING I SPANIEN

Enriched Life erbjuder ett kvalificerat och modernt rehabiliteringskoncept i en miljö med varmt klimat.

FÖRHANDBESKED OM ERSÄTTNING

Vi på Enriched Life hjälper dig kostnadsfritt att skriva ansökan till Försäkringskassan.

www.enrichedlife.se · info@enrichedlife.se · 08-663 33 49

**DU KAN FÅ ERSÄTTNING
FRÅN FÖRSÄKRINGSKASSAN**

enriched life

Styrelseledamot i Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft

“Det är svårt att få förståelse för hjärntrötthet, kommentarer jag ofta möts av är ”jag är också trött”, säger Rosalie Gnipe.

Alltid med medlemmar i fokus

Rosalie Gnipe valdes in i Hjärnkrafts styrelse vid förbundsstämman i höstas. Ett huvudskäl för att ta på sig uppdraget är för att kunna påverka situationen för personer med förvärvad hjärnskada.

Text & foto: Kerstin Orsén
kerstin.orsen@hjernkraft.se

– **D**et är ju det sättet vi har idag för att kunna påverka och göra skillnad. Det är LSS-frågorna som är viktiga – att personer med förvärvad hjärnskada ska kunna leva ett liv som alla andra, och att fokus ska ligga på den som har hjärnskada och att kunna bestämma själv. Jag har sett hur personer med funktionsnedsättning blir tillsagda hur det ska vara, vilken hjälp de ska ta emot och hur de ska leva sina liv. Vuxna personer tilltalas som barn. Vi måste jobba bort alla de fördomar som fortfarande finns.

– Allas rätt till arbete ligger mig också varmt om hjärtat. Även om man inte kan utföra alla uppgifter som tidigare så finns det ofta mycket man kan bidra med. Fråga vad personen fortfarande kan göra istället för att se till vad de inte klarar.

Rosalie Gnipe fick en hjärnblödning för 2,5 år sedan då hon blev halvsidigt förlamad. Skadan innebar att hon fick lära in mycket på nytt; allt från att gå, skriva till att knäppa knappar. Synen påverkades.

– Jag började arbetsträna alldeles för tidigt. Det största problemet var min ljudkänslighet så jag gick med hörselkåpor hemma, vilket var omöjligt på jobbet. Arbetet innebar mycket kontakter med andra människor, många möten, fick läsa in och skriva mycket. Det var tufft.

Men Rosalie blev bättre och bättre, trä-

nade enormt mycket hemma. Hon gjorde ett balansprogram och arbetade med att träna minnet. Se hennes tips här intill.

– Jag kan fortfarande dyka trots min skada. Många blir förvånade över att jag får dyka. För mig är dykningen lite som mindfulness, när du simmar måste du ta det lugnt det är meditativt.

Skadan syns inte utanpå och hennes vänner och bekanta som känt henne länge märker ingen skillnad mot hur det var innan hjärnblödningen.

– Många tror att jag har samma kapacitet som jag hade innan men det har jag inte. Tidigare kunde jag läsa en utredning och skriva kommentarer och sammanfatta texten extremt snabbt. Nu behöver jag längre tid. Kraften tar slut rätt som det är. Det är svårt att få förståelse för hjärntrötthet, kommentarer jag ofta möts av är ”jag är också trött”. Mindfulness körde jag dagligen under 5–10 minuter. Det hjälpte mig att komma ner i varv, återfå andningen och få en paus. Det hjälpte mig jättemycket.

Vad betyder Hjärnkraft för dig?

– Förbundet ger en möjlighet att påverka politiker och opinion, att öka kunskapen och synliggöra personer med förvärvad hjärnskada och den problematik som det medför. Jag är förvånad över att det är så liten organisation. Vad är det som gör att Hjärnkraft inte har nått ut till fler? Människor borde bry sig mer, med tanke på hur viktigt det är och hur många det är som faktiskt får en hjärnskada.

Vad vill du åstadkomma i styrelsen?

– Med den bakgrund jag har och mitt arbete med frågorna i så många år och dessutom

Rosalie Gnipe i korthet

Aktuell: Styrelseledamot i förbundsstyrelsen.

Övriga uppdrag: LSS-gruppen, tf AU.

Bakgrund: Socionom, arbetat med LSS i praktiken, senast som chef för daglig verksamhet, korttidsstillsyn och särskolor i Stockholm.

Vill utveckla: Medlemsperspektivet och att värna självbestämmande, som valfrihet när det gäller assistans, beslutanderätt när det gäller rehabilitering, boende och arbete.

Läser: Just nu en deckare av Jo Nesbø, samt även böcker om mindfulness och hjärnan.

Fritid: Tränar, dyker utbildad till Divemaster. Gillar att umgås med familj och vänner.

en egen skada så tror jag att jag kan vara till nytta för Hjärnkraft och våra medlemmar. Jag vet hur LSS-lagen tillämpas i vardagen och kan använda den kunskapen i påverkansarbetet.

– Mitt mål är att när någon har en fråga kring hjärnskador så ska Hjärnkraft komma upp som källa i första hand, det är där det finns kunskap och erfarenhet.

Har du någon hjärtefråga som ligger dig extra varmt om hjärtat?

– Det är viktigt att vi fortsatt ska ha ett samhälle där alla kan delta och även ha ett arbete utifrån de förutsättningar man har. Jag är oroligt för framtiden. Är vi på väg tillbaka till tiden före 1994 med institutioner? Eller vill vi ha ett samhälle där alla kan vara med och bidrar utifrån sina förutsättningar?

Rosalie Gnipe är engagerad i LSS-gruppen.

– Vi deltar i utredningar om LSS och just nu deltar vi i dialogmöten för att diskutera konsekvenser av domar från förvaltningsdomstolen. Vi vill tillvarata medlemmarnas intressen när det gäller remisser och yttranden om LSS-frågor. ■

Två tips för minnesträning

Här tipsar Rosalie Gnipe om hjälpmedel för att träna upp minnet och för att komma ihåg saker som ska göras eller köpas in. Båda är gratis i basutförandet.

Det finns flera webbplatser och appar för minnesträning. Rosalie Gnipe valde "Games for the brain". Webbplatsen innehåller olika varianter för den som gillar kluriga spel, memory och patienser och vill träna minnet via dator.

Hon tipsar också om appen OurGroceries. I appen kan flera personer kopplas ihop kring en gemensam inköpslista eller att-göra-lista. Uppdateringarna sker snabbt så att alla direkt ser om det behöver köpas mjölk eller om den nyss har inhandlats.

– Jag har alltid varit en listmänniska och listor är ännu viktigare nu. Appen kan också användas till att komma ihåg andra saker som att ringa telefonsamtal eller göra läkarbesök. Sedan klickar man enkelt bort den punkten när det är klart. Det fungerar jättebra och dessutom slipper man glömma inköpslistan hemma på köksbordet. Mobilen har du ju oftast med dig, berättar Rosalie. ■

Foto: Dreamstime

ANNONS:

Det handlar om dig!

På väg...igen

kurs för dig med
förvärvad hjärnskada

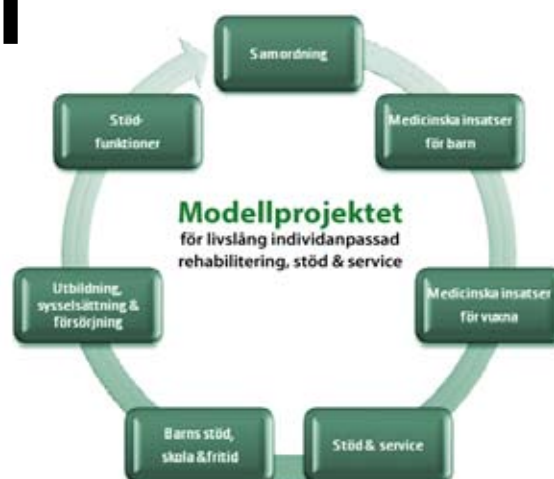
Läs mer om våra kurser på

furuboda.org

FURUBODA
Folkhögskola

Modellprojektet in i en ny fas

Inför det sista året av projektet som egentligen är 1,5 år, går projektarbetet nu in i en ny fas. Flera av processgrupperna börjar bli klara med sin kartläggning och nulägesanalys. Parallellt med att de andra grupperna slutför denna del av arbetet börjar också arbetet med att ta fram gemensamma analyser och förslag. Vi har nu kommit fram till det avgörande steget för att kunna komma med rekommendationer om "Hur vi vill ha det".

Text:

Marie-Jeanette Bergvall
marie-jeanette.bergvall@
hjarnkraft.se

Bristen på samordning och individuellt långsiktigt stöd utifrån den enskildes behov kommer upp i alla grupper.”

■ Läs mer om projektet på
www.levamedtraumatiskhjärn.skada.se

Det är ett gediget material som processgrupperna har tagit fram vilket kommer att presenteras dels i en tryckt slutrapport, dels finnas tillgängliga som utskrivbara pdf:er på förbundens hemsidor.

I rapporten kommer att finnas en gemensam inledning och förslagsdel med de resultat och förslag till modeller och förbättringar som projektet kommer fram till. Men varje processgrupps arbete kommer att presenteras i sin helhet som en fördjupning inom respektive samhällsområde.

Ett första utkast till hur slutrapporten kan se ut har tagits fram och bearbetningen av texterna sker nu grupp för grupp. Först ut är gruppen Medicinska insatser – barn. Så snart det arbetet är klart kommer det att läsas och granskas av en referensgrupp med brukare. Vi kommer att sätta ihop särskilda brukarreferensgrupper för varje område.

Samordningen nyckelfråga

Vid de möten som processledarna haft under våren har vi konstaterat att samordningen både internt inom de egna verksamheterna, exempelvis mellan olika kliniker, som externt mellan olika huvudmän är nyckelfrågor. Bristen på samordning och indivi-

duellt långsiktigt stöd utifrån den enskildes behov kommer upp i alla grupper.

Vi noterar också att personer med förvärvad hjärnskada är så osynliga i många utredningar och prioriterade satsningar från regeringen. Vår målgrupp nämns inte i till exempel Vårdanalys utredning "Samordnad vård och omsorg" eller Socialstyrelsens utredning om Primärvårdens uppdrag. Inte heller fångar tillsynsmyndigheten IVO upp samordningsbrister.

Rekommendationer

Det är ännu för tidigt att komma med några färdiga rekommendationer, men exempelvis behovet av ökad kompetens kring förvärvad hjärnskada har noterats i flera grupper. Glappet mellan kunskap och tillämpning är något som framkommit liksom behovet av kunskapsöversikter och evidens för olika metoder, inte minst metoder för uppföljning.

Dialoger

Den första dialogkonferensen kommer att hållas i Region Skåne i september. Vi kommer då att möta regionråden och ansvariga från vården för att diskutera hur de ser på resultaten från projektet. Slutkonferensen planeras till början av oktober 2018 i samarbete med projektet *Hjärna tillsammans*. ■

Inbjudan till Kunskapsdag i Skellefteå

för dig som påverkar situationen för en person med hjärnskada akut eller långsiktigt.

Tid: Måndag den 18 september 2017 kl 9 - 15:30.

Plats: Folkparken i Skellefteå.

Avgift: 600 kronor (medlemmar i Hjärnkraft 300 kronor).

Hjärnkraft Västerbotten inbjuder till Kunskapsdag om barn och unga med förvärvad hjärnskada och om hjärnan.

Dagens moderator: **Maria Lundqvist Brömster**, förbundsordförande och länsordförande i Hjärnkraft Västerbotten

Föreläsare:

✓ Hopp, förtvivlan djup kärlek och glädje - livet efter dotterns skada, en liten traumatisk hjärnskada.

Jessica Falck, mamma, artist och förbundets ambassadör

✓ Med respekt, kunskap och fantasi skapar vi möjlighet för varje individ att utvecklas bortom dagens gränser - konsekvenser efter förvärvad hjärnskada.

Frida Flensburg, leg psykolog och verksamhetschef Alvikstrandsskolan.

✓ Barn och unga med förvärvad hjärnskada - vad händer i Modellprojektet och Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft.

Marie-Jeanette Bergvall, projektledare Modellprojektet,

✓ Det åldrande minnet - nycklar till att bevara hjärnans resurser.

Lars Nyberg, professor i psykologi och neurovetenskap Umeå universitet.

Arrangör:

I samarbete med:

ARBETARNAS BILDNINGSFÖRBUND

Mer information? se www.hjarnkraft.se, alt. www.hjarnet.nu eller ring 070-570 86 06.

Varmt välkommen!

Sök anslag ur Hjärnskadefonden senast den 15 augusti 2017

Förlängd ansöknings tid!

Det finns medel att söka från Hjärnskadefonden 2017, enligt punkt I. Sista ansökningsdag är **den 15 augusti 2017**. Ansökan ska ske på en blankett som finns att ladda ner på Hjärnkrafts hemsida, www.hjarnkraft.se.

Hjärnskadefondens uppgift är:

- I) Att stödja forskning och utveckling av hjärnskaderehabilitering
- II) Att sprida kunskap om förvärvade hjärnskador och dess konsekvenser.

Ett vetenskapligt råd granskar alla ansökningar och rekommenderar vilka som ska beviljas anslag. Hjärnskadeförbundet Hjärnkrafts styrelse fattar det slutliga beslutet.

Vägledande för ansökan är:

- Att fonden i första hand ska stödja klinisk, patientnära forskning inom hjärnskaderehabilitering
- Att anslaget ska ha en avgörande betydelse för forskningsprojektet och inte utgöra en begränsad del i ett stort projekt
- Att fonden delar ut ett fåtal stipendier med en rimlig summa
- Att utdelningen i första hand ska ske till projekt som studerar skador efter traumatisk hjärnskada hos vuxna eller barn.

Föräldrar måste tänka inte åt barn utan tillsammans med barn

“Om man bara tänker det i huvudet då förstår de ju inte vad som är fel”. “Föräldrar måste tänka inte åt barn utan tillsammans med barn”. Så säger några av barnen som är med i Handikappförbundens projekt Det outsagda mellan barn och föräldrar.

Text:

Erika Wermeling

Kommunikatör i projektet
Det outsagda mellan barn och föräldrar

Barn vill prata om hur de mår och vad de tänker på. Barn är ofta mycket mer kompetenta än vad vuxna förstår. Projektet *Det outsagda mellan barn och föräldrar* tar avstamp i barnens kompetens och har frågat barnen själva.

Barnen återkommer till att föräldrar ska säga som det är – eftersom funktionsnedsättningen inte går över. De säger också att om man vet hur det är så kan man göra något åt det.

Föräldrarna har däremot svårare att prata att prata, exempelvis om barnets funktionsnedsättning. Det är alltså skillnad mellan vad barnen vill veta och vad föräldrarna förmår att berätta. Föräldrar vill inte göra sina barn ledsna eller rädda. De vill skydda barnet och kanske också sig själva.

Men när barn inte får veta hur det är drar de egna slutsatser. Barn läser av sin familj, gör en tolkning av det som inte sägs och agerar utifrån den tolkningen. Ibland stämmer det inte med hur det egentligen är. Den kan leda till att barnet blir tyst, försöker att inte vara en belastning eller tar ansvar för hur andra mår – trots att det är ett ansvar för de vuxna i familjen.

Det finns mycket kraft i barnens berättelser. De säger “Det är jag som har det”. Oavsett vad föräldrarna vill och förmår så är det barnet som lever med funktionsnedsättningen.

Totalt har 160 personer intervjuats i projektet. Barn med funktionsnedsättning, syskon, föräldrar och mor- och farföräldrar. Vi har analyserat intervjuerna i flera steg och på så sätt ringat in olika teman om sådant man har svårt att prata om.

Vi har hittat åtta teman: funktionsnedsättningen, hur jag mår, att vara beroende, att vara till besvär, att ta ansvar för andras känslor, omgivningens attityder, framtiden och döden.

Mycket av det som familjerna berättar om är allmängiltigt. I alla familjer påverkar barn och vuxna varandra på många olika sätt, och det finns mycket man inte pratar om.

Men i familjer med barn med funktionsnedsättning finns ytterligare en dimension. Barn är beroende av de andra i familjen mer än andra barn – varje dag och ibland nästan jämt. Det förstärkta beroendet gäller dessutom alla medlemmar i familjen. Därför finns det andra saker som barn med funktionsnedsättning håller inne med, jämfört med barn i allmänhet.

Syftet med projektet *Det outsagda mellan barn och föräldrar* är att förebygga ohälsa i familjer med barn med funktionsnedsättning. Om vi tar del av varandras tankar förstår vi bättre vad vi behöver prata med varandra om för att må bra. Pratar vi mer kan vi få bekräftelse i att vi är arga över eller ledsna för samma saker.

Då kan det outsagda, det opratade, bli pratat.

I maj smyglanseras den nya webbplatsen www.opratat.se. Här finns filmer, berättelser, bilder och spel om vad man inte pratar om. Under hösten fylls webbplatsen successivt på med mer material och vägledningar. Webbplatsen vänder sig till barn mellan fyra och tolv år.

Just nu testas filmerna i pilotverksamheter över hela landet. Efter sommaren testas allt innehåll på webbplatsen. ■

Bilder ur filmerna som producerats i projektet där Hjärnkraft deltar i referensgruppen.

■ I december upphör projektet och då kommer webbplatsen finnas hos Nationellt kompetenscenter för anhöriga, på samma adress: www.opratat.se.

Landet runt: Västerbotten

Maria Lundqvist Brömster, läns- och förbundsordförande och Mariana Stolpe, glädjespridare i föreningen.

Curt Nilsson, ordförande Skellefteå lokalförening och ledamot i länsföreningen.

<<<Johan Beckman, förbundssekreterare och Maria Lundqvist Brömster på Umeåbesök.

Årsmöten i Västerbottens län

Värdiga avslut på verksamhetsåret 2016 ger ny energi i föreningarna. Föreningarna i Västerbotten, Skellefteå och Umeå, genomförde sina årsmöten i februari.

Länsföreningen hade sitt årsmöte 25 mars på Västerbottens läns museum i Umeå. Innan årsmötet genomfördes en föreläsning med Johan Beckman, förbundssekreterare. Han talade om Hjärnkraft, nutid och framtida möjligheter. Ett mycket informativt och uppskattat möte.

Vid årsmötet omvaldes Maria Lundqvist Brömster till ordförande, även övriga styrelsen valdes om. Verksamhetsplanen innehåller framtidsfrågor, kunskapsdag i Skellefteå och folkhälsouppdrag i samarbete med Neuroförbundet, ABF och landstinget.

Skellefteå lokalförening

Curt Nilsson, omvaldes till ordförande för femte året i rad. Föreningen fortsätter med veckoträffar och ett

medlemsmöte varje månad i egna lokalen. Dessutom fortsätter träff för gemensam middag respektive fika varje månad.

Thomas Eriksson är informatör och tillsammans med ordföranden besöks dagrehab varje termin. Hjärnetgruppen "lilla Hjärnkraft" fortsätter som tidigare.

Umeå lokalförening

Maria Lundqvist Brömster valdes att leda årsmötet. Mariana Stolpe sjöng sång av Tomas Ledin, uppskattat och spontant inslag. Birgitta Lontaki valdes till ny ordförande, i övrigt samma förtroendevalda som föregående år.

Aktiviteterna i Hjärnetgruppen tar paus och istället bjuds alla medlemmar in till tematräffar och medlemsmöten. Sommaravslutningen sker med bak och gemensam lunch.

Anhörigverksamheten prioriteras under året i samarbete med HSO Umeå och ABF – tematräffar, Anhörigråd och program på Hjärnskadedagen.

Summerat av Gun Ingvarsson

ANNONS

Assistans efter dina önskemål

Delaktighet - Kunskap - Närhet - Förebilder

Vår assistans bygger på den kunskap och erfarenhet som vi har på Rehab Station Stockholm av att bedriva framgångsrik neurologisk rehabilitering.

Kontakta Annika Törnsten
Telefon 08-555 44 172
annika.tornsten@rehabstation.se
www.rehabstationassistans.se

Rehab
Station Assistans

Årsmöten 2017

Hjärnkraft Göteborg

■ Ett 20-tal deltagare hade samlats i lokal "Röda Sten" som ligger vägg i vägg med vårt kontor. Ordförande för mötet var Richard Norling som med van och stabil hand höll i det hela. 2016 har varit ett intensivt och framgångsrikt år för vår förening, där vi är extra stolta för Projekt HjärnPunktens succé. Styrelsen får nytt förtroende med Thomas Kollberg som ordförande. Vi bjöds sedan på en fin-smörgås.

Nu ser vi fram emot 2017 med nya tag!

Lennart Lundén

Hjärnkraft Borås/ 7härad och Hjärnkraft Skaraborg

■ Har hållit årsmöten under värdiga former. Ordförande på mötet i Borås var Ingvar Hansson och i Skaraborg Håkan Ehn. Jan-Olof Dahlin sitter kvar som ordförande i bägge föreningarna. Det förtärdes smörgåstårter, och hembakt med gott kaffe till!

Text: Ingvar Hansson, foto: Lars Claesson

Hjärnkraft Västra Götaland

■ Hjärnkraft Västra Götaland höll årsmöte 26 mars i Vårgårda. 27 glada personer som började med god lunch. Mötet inleddes med fin trubadurmusik av Stig Löfvenius. Årsmötet flöt på bra under ledning av Stig-Olof Tingbratt. Verksamhetsberättelsen gick igenom och V.G.s ordförande Rickard Norling sa några välvalda ord om året som gott och nu-läget. Vi ser ljus på framtiden. Lars och Ingvar höll i lotteridragningen som avslutning på en trevlig söndagseftermiddag i ett soligt Vårgårda!

Lennart Lundén

Landet runt: Göteborg

Leva & Fungera - HjärnPunkten presenteras.

Foto: Lennart Lundén

Leva&Fungera-mässan

Leva&Fungera-mässan hålls vartannat år på Svenska Mässan i Göteborg och i år 4-6 april. Hjärnkraft hade en monter som under dagarna bemannades av Ulrika, Britta, Karin W, Lena, Mona, Louise, Solveig, Karin S och Lennart.

På stora scenen presenterades HjärnPunkten av Kerstin, Marie, deltagarna Mikael, Ajo, Saman samt yoga-instruktör Josefine med den äran. Elin fortsatte sedan att berätta om följderna av sin stroke. Christoffer från Hjärnkraft i Lund, Rikard från Skaraborg och tidigare ombudsmannen Veronica tittade in. Montern var välbesökt alla tre dagarna med många möten och kontakter.

Elin berättar om sin stroke på Leva&Fungera-mässan.

Kerstin nätverkade för fullt och var även på flera föreläsningar samt fick veta mer om hur "Lots för barn och vuxna med funktionsnedsättning" guidar bland stöd och insatser. En mycket lyckad mäsas för oss!

Kerstin och Lennart

Landet runt: Stockholm

Slipp ständiga upprepningar med "Mitt SjukvårdsCV"

Har du svårt att beskriva det som är viktigt för dig i en stressig situation? En arbetsgrupp har tillsatts inom Hjärnkraft Stockholms län på initiativ av Susan Abrams för att skapa ett kort med kortfattad information för personer med förvärvat hjärnskada.

"Mitt SjukvårdsCV" är tänkt att användas t ex vid sjukhusvistelse för

att slippa att gång på gång beskriva eventuella allergier, önskemål om kost, sväljsvårigheter eller annan personlig information som är viktig för vårdpersonalen att känna till och inte framgår av journalen.

Gruppen arbetar nu med att ta fram en mall och hoppas vara klara under hösten 2017.

Kerstin Orsén

Startmotorn som har fått fart

Måndagskväll betyder HjärnPunkten för många. Varje tillfälle samlar ett femtiotal personer på Dalheimers hus i Göteborg. Här deltar man i studiecirkel, samtalsgrupper och umgås.

Text: Kristina Bauch Kroona,
Sensus

bild: HjärnPunkten
länkar: <https://www.facebook.com/groups/hjarnpunkten/>

Hjärnpunkten kommer ur behovet att erbjuda en startmotor för hjärnskadade personer.

”Något som är svårt är ”startmotorn”, att orka ta sig för något, särskilt när det inte finns något som är anpassat för deras behov och med hänsyn till deras förutsättningar”, berättar Kerstin Söderberg.

Så för att kunna erbjuda en social träffpunkt dit det känns naturligt att komma, skedde all planering utifrån de skadades förutsättningar och önskemål, tillsammans med anhöriga och samarbetspartners.

Så här skriver studieförbundet Sensus i sin verksamhetsberättelse 2016 om vårt samarbete med projekt HjärnPunkten! (särtryck från SENSUS verksamhetsberättelse 2016)

Ajo berättar om Hjärnpunkten på Leva&Fungera-mässan. Foto: Lennart Lundén.

I januari i år öppnade verksamheten som snabbt blivit populär. Bland annat har deltagarna kunnat gå kurser i konst och silversmide, lärt sig mer om mindfulness och besökt akvarellmuseet.

”Målet med Dalheimers hus verksamhet är att bidra till goda livsvillkor och möjliggöra utveckling. Tillsammans skapar vi nya möjligheter i människors liv”, säger Maria Orre, enhetschef Dalheimers hus.

”Därför är vi glada att också få ha Hjärnpunkten i huset då det stämmer väl in även på Hjärnpunktens verksamhet.”

Och nog har projektet varit utvecklande. Inte minst genom att flera deltagare själva blivit cirkelledare. Sensus roll i projektet från början var att hjälpa till med ledare för verksamheten.

Men i och med att flera deltagare själva blev sugna på att leda cirkel har Sensus med stolthet även bidragit med att utbilda dessa.

”Att vi genom projektet kan stärka ledarna som kommer från målgruppen kunskapsmässigt och även att stärka självförtroendet genom att ge möjligheten till att vara ledare är något som vi ser som en otrolig framgång”, säger Clas

Wallin, verksamhetsutvecklare på Sensus.

Klart att något så här bra ska fortsätta. Hjärnpunkten fortsätter under 2017 med studiecirkel, caféverksamhet och deltagande i Dalheimers hus kulturarrangemang. Fantastiskt bra start! Och ändå känns det som om den här verksamheten bara börjat. ■

ANNONS

Det är inte för sent att bli bättre

Effektiv rehabilitering
efter **STROKE** och
traumatisk hjärnskada

Kontakta oss: tel. 040-400 950
kundservice@neurooptima.com
www.neurooptima.com/se

*Vi hjälper dig att ansöka
om ersättning*

neuroOPTIMA

[illegible]

Välkommen till 2017 års sommarkryss

Bland de som skickat in lösningen drar vi tre vinnare som får Sverigelotter. Skicka gärna in din lösning till: Hjärnkraft, Nybohovsgränd 12, 1 tr, 117 63 Stockholm. Eller mejla det första lodräta långa ordet i de gula rutorna till: info@hjarnkraft.se. Markera kuvert/ämnescykel med "Sommarkryss 2017".

Glöm inte att ange namn och adress.

Namn:.....

Adress:.....

Postadress:.....

Trevligt kryzz!

Kryssred

Nästa nummer

av Hjärnkraft utkommer den 7 oktober 2017.
Sista dag för manus till nr 3-17 är den

28 augusti.

Tipsa oss gärna om vad du vill läsa i tidningen Hjärnkraft. Välkomna med tips och/eller manus till: kerstin@hjärnkraft.se

Flyttat eller bytt e-post?

Glöm inte att meddela oss din nya adress.

Mejla, ring eller skriv till:

info@hjärnkraft.se, 08-447 45 30
Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
Nybohovsgränd 12, 117 63 Stockholm

Nu kan du också ändra dina uppgifter genom att logga in på Mina sidor. Inloggningsuppgifter har skickats ut i samband med medlemsaviseringen.

Hjärnkrafts förbundskansli stänger för semester den 3 juli och öppnar åter den 31/7.

Alla tillönskas en riktigt

Trevlig sommar!

Vi på kansliet

Hjärnkrafts skrifter

Hjärnkraft arbetar för att öka kunskapen om förvärvad hjärnskada och de svårigheter en skada kan ge även lång tid efter att den inträffat.

Med stöd från Specialpedagogiska skolmyndigheten har Hjärnkraft tryckt material som underlättar arbetet i skolan för både lärare och elever med förvärvad hjärnskada.

Att se sina framsteg – ett skattningsmaterial för att utvärdera förmågor och funktioner.

Boken **Att se sina framsteg** finns nu också på engelska

Recognising My Progress - a method to estimate your strength and needs after brain injury.

Att samtala – ett informationsmaterial om de vanligaste svårigheterna efter en förvärvad hjärnskada som underlättar samtalet med kamrater och andra.

Hur är det för dig - att underlätta för elever med förvärvad hjärnskada.

Materialen är skrivna av specialpedagog Cristina Eklund.

Vanlig hjärnskakning - att leva med lätt traumatisk hjärnskada

Sofie Wennberg beskriver hur hon skadades och hur det påverkar hennes liv. Ett avsnitt om lätta traumatiska hjärnskador har skrivits av Britt-Marie Stålnacke, överläkare vid Neurocentrum, Norrlands universitetssjukhus.

Beställ på www.hjärnkraft.se i webbshopen. Det går också bra att ringa Wellamo 08-447 45 36 eller mejla wellamo@hjärnkraft.se

Hjärnskadeförbundet
HJÄRNKRAFT

Nyckeln till Hinsides

Boken handlar om Linus och hans tvillingsyster Linnéa. Linus och Linnéa är väldigt lika till utseendet men där upphör likheterna. Linnéa föddes med en svår hjärnskada och kan varken prata eller röra sig.

Text: Anette Wilhelm
anette.wilhelm@hjarnkraft.se

Nyckeln till Hinsides
av Karin och Albin Alvtegen.
ISBN 9789173377959

Handlingen kretsar kring det mystiska hus som de tillsammans med sin mamma flyttar in i över sommaren. Redan första natten hör Linus mystiska ljud i husets väggar och snart har han hittat en nyckel som leder till en magisk värld. I den magiska världen träffar han på Lionora, en flicka som är på pricken lik hans syster Linnéa.

Boken är skriven av mor och son, Karin och Albin Alvtegen. Karin Alvtegen är redan en etablerad författare och detta är deras första gemensamma bok. Den magiska världen har många likheter med andra sagor inom samma genre, såsom Narnia. Här

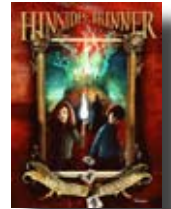
finns de goda och de onda som sig bör.

Linnéas hjärnskada nämns i början av handlingen och man får en viss inblick i hennes vardag. Man får även reda på att deras föräldrar är skilda på grund av slitningarna dem emellan till följd av Linnéas skada. I övrigt kretsar boken kring Linus och hans äventyr med Lionora i den magiska världen Hinsides.

Jag läste boken för mina två söner, nio och 12 år gamla. Nioåringen tyckte att den var lite för otäck men tolvåringen gillade boken. Jag upplevde boken som en i mängden av böcker som skrivs för barn i bokslukaråldern med fantasyinriktning.

Boken är del ett i en trilogi och slutar med en riktig cliffhanger. Nu under våren har del två kommit ut.

>>> Del 2, Hinsides brinner.

Aktivitetskurs i Vara

Så har vi återigen varit samlade på aktivitetskurs på Vara Folkhögskola i mars. Denna gången vara det med många nya assistenter från Jönköping. Nya kontakter knöts.

Vi var totalt 40 personer samlade på fredagen för att sedan bli något färre på lördagen eftersom inte alla övernattade.

Vi började med lunch på fredagen för att sedan fortsätta med ett motionspass. Sedan hade vi besök av Parasportförbundet som informerade om deras verksamhet. På kvällen var aktiviteten Quiz där man skulle ha hjälp av låtens titel eller gruppens namn för att få fram ett ord på krysset. På lördagen var det Mindfulness för hela slanten. Vi hade även grupparbete kring detta ämne.

Lars Claesson

Hjärnkrafts läns- och lokalföreningar och "Hjärnet"

Ny kontaktperson eller adress? Mejla ändrade uppgifter till: info@hjarnkraft.se

Hjärnkraft i Jämtland

Yvonne Olofsson
Tel: 0693-313 12,
mobil: 070-805 93 93
e-post: olofsson2@live.se

Hjärnkraft i Jönköping

Rolf Forsén
0383-507 68
e-post: forsen.rolf@gmail.com

Hjärnkraft Blekinge

Ingrid Åkesson
Tel: 0702-44 55 85
e-post: i.akesson49@hotmail.com

Hjärnkraft i Kalmar

Kansliet, tel: 0480-292 84
Fax: 0480-274 64
e-post: hjarnkraftikalmar@fsokalmarlan.se
hemsida: www.kalmar.hjarnkraft.nu
Hjärnet: Kerstin Svensson
Tel: 0499-208 88
Birgitta Rolfsdotter
Tel: 0485-404 99
Carolina Melz, 076-316 98 59

Hjärnkraft i Norrbotten

Ingemar Johansson
Mobil: 070-534 53 88
e-post: ingemar.johan@telia.com
Hjärnet: Britta Berggren
Tel: 0920-147 46
e-post: brittaberggren@hotmail.com

Hjärnkraft i Kronoberg

Per-Erik Nilsson
Tel: 0704-41 32 55
e-post: per-erik@hjarnkraft.se
Hjärnet: Per-Erik Nilsson

Hjärnkraft i Skåne

Tel: 046-32 30 90
e-post: kansli@hjarnkraftskane.se

Hjärnkraft i Stockholm

Kansli, tel: 08-447 45 31
e-post: kansli@sthlm.hjarnkraft.se
Hjärnet: Mats Schalling
Tel: 0768-76 27 16

Hjärnkraft i Södermanland

Mona Sandström
Tel: 016-741 64
e-post: jogero25@yahoo.se

Hjärnkraft i Värmland

Kansliet, tel: 054-184 185
e-post: hjarnkraftvarmland@telia.com

Lokalförening Karlstad

Anette Aronson
054-184 185
hjarnkraftvarmland@telia.com
Hjärnet: Gunilla Axelsson
e-post: axelssong@hotmail.com

Hjärnkraft i Västerbotten

Maria Lundqvist Brömster
Tel: 070-361 00 02
e-post: marialundqvistbromster@hotmail.com
hemsida: vasterbotten.hjarnkraft.nu
Hjärnet: Linda Hellqvist och
Ann-Catrin Dannberg
e-post: kontakt@hjar.net

Lokalförening Umeå

Camilla Vänman
070-665 49 66
Nätet: www.hjar.net
e-post: millascat@hotmail.com

Lokalförening Skellefteå

Curt Nilsson
070-631 53 41
e-post: curt47@live.se

Hjärnkraft i Västra Götaland

Ulrika Bohl
Mobil: 0702-15 49 00
E-post: ulrika.bohl@comhem.se

Lokalförening Göteborg med omnejd

Kansliet, tel: 031-24 32 34
e-post: info@hjarnkraftgoteborg.se
hemsida: www.hjarnkraftgoteborg.se
Hjärnet: Britta Lindstedt
Tel: 0704-371 624
e-post: tittibritta@hotmail.com

Lokalförening Fyrbodals

Kansliet, tel: 0522-194 40
e-post: hjarnkraft.fyrbodals@brevet.nu
Hjärnet: Anna Jansson, tel: 0522- 177 83
e-post: anja79@telia.com

Lokalförening Skaraborg

Karin Holm
Tel: 070-521 74 07
e-post: karin.holm.kh@gmail.com
Hjärnet: Mathias Andersson
tel: 0703-32 15 25

Lokalförening Borås Sjuhärad

Jan-Olof Dahlin
Tel: 0730-20 12 31
e-post: jan-olof.dahlin@telia.com

Hjärnkraft i Örebro

Kansliet, tel: 019-673 21 35
må-to 10-14
e-post: kansli@orebro.hjarnkraft.nu
Hjärnet: Maria Wilén,
tel: 0587-141 01

Hjärnkraft i Gävleborg

Karin Sjöholm
Tel: 073-836 14 63
e-post: karinsjoholm@hotmail.com

Foto: Dreamstime.

Besök Hjärnkraft i Visby under Almedalsveckan

Under Almedalsveckan kommer Hjärnkraft vara representerade med vår ordförande, förbundssekreteraren samt en ledamot. Utöver att besöka otal seminarium har vi egna punkter på tisdagen den 4 jul samt torsdagen den 6 juli.

Foton: Dreamstime

Under parollen full delaktighet görs en kraftsamling av flera organisationer för att belysa den bristande delaktighet som idag finns för personer med funktionsnedsättning. Hjärnkraft deltar med ett föredrag utifrån perspektivet kognitiva nedsättningar och delaktighet. Läs mer under <http://fulldelaktighet.se/program-2017/>

Veckans program:

- Kom och lyssna på vårt föredrag den 4 jul kl. 13:15-14 på Kafé Strandporten.

Kognition – Full delaktighet – Vad innebär det?

Personer med kognitiva nedsättningar är inte delaktiga i samhället fullt ut. Vad säger konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning? I en belysande dialog kommer åhörarna ledas genom de konsekvenser som personer med förvärvad hjärnskada lever med i sin vardag.

- Hjärnkraft delar **Funktionsrätt Sveriges** tält under torsdag eftermiddag den 6 juli. Vi kommer prata om Modellprojektet och vårt intressepolitiska program.